

s'usa més sovint en les cabanes per jeure: 'pinassa, agulles de pi', cap al Maresme E. i Girona (1915 ---), 'palla vella' a l'Alt Pallars (Tor, 1932), 'fenaletes' a la PnaCast. (L'Alcora, 1961); cf. *jaç* mall. «côté de la gerbe qui touche la terre» (Rokseht, *La Cult. des Cé-* 5
réales, 94); i veg. encara altres aplicacions, en Amades, BDC xix, 155; Krüger, *Hochpyr. A*, I, 101; *ALCat.*, 447.

Des de Gascunya sembla que degué entrar en el basc on *jas* és «querència, inclinació, hàbit, casta, garbo, forma, traza, bajada, descendent» (Azkue i *Supl.*), si bé el fet que només es documenti a Biscaia (una mica pertot en la regió) deixa entendre que es degué manllevar des de força antic, i no obstant no seria des del ll. vg., puix que termina en -s i no pas en -ki o en -çi; a desgrat de limitacions que no ens han de fer dubtar, car encara que sentissin -çi/-ts(i), és natural que els bascos ho adaptessin a l'arrel dels verbs euskèrics *ias* 'portar' i *iausi* 'baixar', per més que s'aparti bastant d'aquell, pel significat (llevat de les últimes accs.), i d'aquest, pel diftong.

Jaça [S. xv]: ms. del Sèneca, *DAG.*; *fer jaça* 'fer aplec amb algú, estar-hi de conversa': «segons que s'acostuma / entre elles fer de visites esmena, / yo viu de dones tan gran suma / que --- fon la cambra plena --- / ab la rahó qu'és molt comuna, / del 'Bon pro-us faça', / sens largues noves feyen *jaça*, / ab la partera», *Joan Joan*, v. 157. Del ll. vg. **JACIA*, plural de l'anterior.

Generalment s'ha aplicat als paratges on el bestiar, de nits, dorm, fent-ho habitualment al descobert, i durant el dia hi pot pasturar, sense moure-se'n: és un mot especial dels dos vessants del Pirineu oriental, fins cap a Cerdanya (cf. *CostManc.* II, s. v.): «pasquer, Regió dels Finestrals --- a la *Jassa del Rey*», doc. de 1525 35
(*Llibre Roig* de Prats de Molló, f° 84r); «l'Alabau és a Fresers, / majoral de la ramada; / com ne foren a Frasés / trovan el forn de la *jassa* / ---Serieu vós l'Alabau? / ---», MilàF (*Romillo*, 434).

Enlloc n'hi ha tantes, ni tan conegudes, com a les muntanyes de Canigó: *Jaça de Cadí*, de la *Llipodera*, de Cortalets, de Pratebrera etc.; més cap a Ponent coexisteix amb el mot *pleta*, i almenys en alguns llocs hi fan una distinció ferma: en particular, particularment a Gósol; moltes també a l'obaga del Puigmal: cinc o sis de diferents s'anomenen en un circuit molt reduït a Er; ja abunda a l'Alt Emp.: Palau-sa-verdera, on s'estén a la terra plana dels estanys de Castelló, antics aiguamolls avui colgats (1960); Cantallops, Capcir (Els Angles, Formiguera): al cap de la Serra de Maurí, hi ha una *žásə* per a les ramades de Cerdanya; i davallant al Sud, fins al Berguedà (*pleta de les Vaques*, cap a la Roca del Quer). Mot comú al català només amb l'oc., on no solament continua en espessa quantitat per l'Aude (46 llocs dits *La Jasse* en aquest 55
dept., Sabarthès), car es troba per tota la zona Sud de la terra d'Occ des del Bearn fins a Barceloneta dels Alps, i pel Nord arribant fins al Delf. i alv. FEW v, 7a; per a aquesta zona, cf. l'article de Duffour citat supra.

Jaçal 'pletiu' paratge que el bestiar ha deixat ple d'adob, però ja no hi dorm: «aquell negrall que es veu allí dalt és un *žəsəl* de vaques» Abella de Vilallonga, 1970: mot que només és estès d'una banda fins a Queralbs, però que per l'Est arriba fins a l'Albera (Montesquiu) i àdhuc Cotlliure, i pel NE. fins a Espirà de l'Aglí. *Jaçar* 'fer nit el bestiar' a la intempèrie (si bé el pastor té algun cabanot): a la Jaça o Roc del Battle hi venien a *žəwsá* Èvol (1959); parlant-me d'un «aquest indrey és allà on va a *žəsá* en X.» Prats de Molló. *Jaçada. Jacera; jacerada* 'jac, a plena de bestiar', 'tot el bestiar que hi cap', que Coromines aplica translaticíament a una massa d'homes: «a la finestra n'hi cabien dos, que s'hi asseien una mica encongits --- els altres ens --- escalonàvem per terra asseguts a sobre les mantes de munició; d'en tant en tant la *jacerada* s'estirava lànguidament cap endavant per poder seguir el sol que s'escorria», *Presons Imag.*, 151.

Jaina (Olot), formació germana de la fr. *gésine*, oc. 20
ja(s)sina, de la qual hem tractat a la n. 5 de *JÀS-SERA*.

+*Jail* 'jaç', mot propi de la Vall d'Àneu, on és poc vivaç, 1941: suposa un **JACILE*, que tenim dret a postular a base de l'alt-it. *ğazil*, Trento, Valsuga, Verona, Val Sesia, Valtellina.¹ Més conegut el plural neutre **JACĪLIA*, d'on *jailla* 'manera de jeure»: «Sòcrates quant / volc esmenar / e ordenar / muller e filla, / de fort *jahilla*, / abbdós d'un fex; / aygua hon pex / lavat havien, / per quant bonien, / garronejaven / e bravejaven: / com s'apartàs, / per bon solàs, / sus l'i lançaren, / tit lo sullaren», JRoig (*Spill*, 7990). Amb variant *jaella* en Ausiàs: «aquesta és una dolor novella / que dins mon cap ha fet novella obra, / desassenant la mia pensa pobra, / que a sos mals tenia se 35
jaella», que més que 'jaç' ha de significar 'manera i hàbit de jeure, de plegar-se a una cosa' (XLIX, 16; Pagès i Bohigas, *NCL.*).

Modernament *jailla* sobreviu en *jeia* (cf. Moll, *AORBB* II, 65, que no ho comprèn tan malament com G. de Diego, *Contr.*, § 342, si bé potser M-Lübke s'hi acostava més): «Mistral ha adoptat, perfeccionant-la, la ortografia de Roumanille, y la han seguida sens contenció --- tots los anomenats felibres, homes alegres y de bona *jeya*», MilàF (*O. Cat.*, 1874, p. 162). A Ribagorça 'cama de paja para que descanse el ganado': «pòsa-le un altra *časiļa* als llitons, que ixa' ye puerca», Ferraz, p. 45; *las čabiļas*, pasturatges a les Viles de Turbó, 1957. D'ací verb *jaillar-se* 'rebolcar-se pel llit': «si no matar / o si salvar / lo marit volen, / també -l se colen / negligentment: / lo pus dolent / moble que tenen / al llit l'estenen; / quant marit jau, / dien: ---Levau, / sus, què haveu? / no us *jahilleu*, / car lo lit tira», JRoig (*Spill*, 8134).

Jaiment neologisme de Ruyra i els seus imitadors, poc encertat.

Ajeure's, mot comú, i usat fons a Eivissa (PzCabre-ro); fora del Princ. s'havia dit *jeure's*, especialment StVicentF: «fahye un desplaer al rey, e après se *jahye* ab sa filla» (*Serm.* II, 121.7; *Quar.*, 244.188). *Ajaguda; ajaguedis; ajaguedissa; ajagut.* 60